

Mar tá fíor as an raogal, ní fáigítear muinteoirí
i n-airge. Tá corpar trom dá úeanam leo. An
raochar atá riatoran a úeanam dá mb'féoirí a úeanam
dom maic ar airgeas níor luza ba móir an gnótaíán
ton tír é. Dá mb'féoirí a úeanam i b'rao éireann
ní b'féarr ba móir an iat ar an píoáct ar fáil é.
Níl call dúinn a dúl i b'rao ar éoir na muintíre a
úeanar é 7 a úeanar i gceart é. Sin iao maicreaca
móra 7 aicreaca móra na maicreac ir na háiteaca
atá páirte annreo. Connrae ar bit a bfuil Saédealt-
taic ann ta b'rae-Saédealtac ann, agus i n-ait ar
bit oen b'rae-Saédealtac ní bíonn na garúir rgoile

a' tabairt Saeóilge eacópna féin. Ad tá an tpean-
muintir i n-oon a muinte, agus dá gcuirte i na éadan
iad déanfaí cainteoirí tóiscáir tóisc ar fad. Ar
an gcuma seo ní a' lagú ná a' tuit i n-íre bhuí a
beaó an Saeóilgeacht mar tá sí ac a' méadu i a'
fairsingead.

LUAÓ AN AIRSIO.

Ní ceapann fear seanamail ar bít de póbal na
hÉireann sup éagóir ná sup peacó muinteoirí a
ioc ar Saeóilge a múná. Níor éirí go sceapfaíoir
sup éagóir tuitleam muinteoirí a ioc ar an pur
céatona a déanam i a déanam i b'eo níor fearr, i
b'eo níor raóire, i a déanam ran áit ceap ran áit
a mbeo tairbe a scuit o'irpe le feiceál. Múin-
tear ar an teallac i san áit a mbeo sí
buan. Sin é tús agus deiread an sseil.

O'iofadó beagán na seanbaine seo. Cuirfead
ré meap o'irpe ran i ar a tceangair, pur naé raib
aríam amlaró i naé b'fuit fóp. Ní beaó call pióinn
amán a ioc leo mur tucsaíoirí luac a scuit airtsio
uacu i mur mbeaó rin le feiceál i le clor. Mar
míngéad éana ra Stoc ba leor éirí punt ficead ra
mbl. do sean-bean ar feaó deic mbliaóan nó mar rin
le cainteoirí maice Saeóilge a déanam do líon tise ar
fad. I' ionann rin agus go ndéanfaó pur i' luca
ná peinnion na sean-aoipe dá saé seanbaine a b'fuit
múirgin ós as éiríse ruar i n-aon tae leir, go
ndéanfaó rin limpceir móra den tír a Saeóilge f'pé
céile. Dá ndéantaí rin beaó an ceannair toir
saillim, Tuam, Conga nó Baile an Roóba i áit Cinn
com Saeóilge le Conamara fá ceann fice bliadóan
nó mar rin. Beaó limpceir dá péir i gCiappairde, i
o'irpe Conail i' na contrae eile a b'fuit Saeóil-
geacht ionntu.

DOIME RÉIR-CÚISEADA.

Tá doime réir-cúiseada a' baint le cúir na
Saeóilge mar tá a' baint le cúile cúir i le cúile
shoá eile i ceapann ríad sup féirpe teanga mar
an Saeóilge a múná i n-^o uairseanta na ríóile^o
san an obair a leanamaint taob muis tó. D'féirpe
go béaíoraíde Saeóilge a múná ar an gcuma rin do
fapáir a b'fuit Saeóilge coméirion go leor as a a'air
nó as a mácair nó as uime éirín a b'fuit coirpeam
aige leir pa mbaile. Ad maroir le uime ar bít eile.
ní facamar a éiríú go róill sup féirpe. Conaiceamar
éiríú ar a málair. Siubail curó agáinn de muintir
an Scuir i n-uairé páirpe móir den Saeóilgeacht i den
Ureac-Saeóilgeacht. Labraiceamar Saeóilge le
cúile ríata, beagán, de fapáir a eapó tóinn, agus
taob muis den fíor-Saeóilgeacht níor eapó mópán
Saeóilge acu. Ní raib t'púir ar an gcéad acu i n-oon
fíreapa raíamail ar bít a tabairt o'páinn. I' fíor-
beagán acu a bí i n-oon rinn a t'púir. Ní Saeóilge
a bí ar bun acu eacópna féin ná róir cummíní acu ar
a leicéir. Bí dallad Saeóilge as seanbaine i, ma
lán-áiteada, as doime meadon-aorta, agus eapó
uime go raib tóil as a lán acu i a tabairt leo ra
seapáirí mar ní raib aon tóir acu i a b'pónnó ar
an muintir a bí as éiríse ruar tairpe timéall o'irpe.
I' ionnó ríeal a bí agáinn fútu rin i b'féirpe go
scuirfeamar curó acu amac annreo pa Stoc. Ad bí
aon ríeal amán a t'apóirí an seoirde i' na fad ó
céile a tápla a leicéir. Capó irtead rinn i tcead
pa mbreac-Saeóilgeacht. Bí páirpe dá bliadóan i
ráite ar an uiláir. Nuair a éonac ré an gléar a bí
agáinn le ríealta i amáin a éur ríor: "Tabair
damra é," a'ubairt ré, mar fanntuis ré é. Ní
fearr a'ubairt do Ruad Ó Domnail ná Teabóir a
Dúra é.

"Tá tú a' múná Saeóilge tó," a'ubairt leir
an a'air móir, an fear seanamail an leir an tae.

"Beo Saeóilge aige, nó cinnpe ré o'páir"
a'ubairt ré.

Bí an sean-fear rin o'ir mbliaóna tae as agus t'pí
féirpe ran am. Go tucsa Oia ríeal fada tó le
Saeóilge a múná do páirce an tise. Tá ann i
ríomnead fíir maic a'ir. Seán Mac Haer, i' na fad
maic atá ann féin.

AD-CONÁN.

D'féirpe go n-abróad uime éirín linn "tabair
am tóir. An méir atá dá déanam i' na ríealta
ní léir don t'póir go fíill é." Ní muid a' páir i

ní tóil agáinn a páir naé b'fuit na ríealta a' éiríú
go hiongantae, nó curó móir acu ar éuma ar bít. Ad
ní maic linn pur do-déanta a tabairt tóir le déanam
i annrin a beic díombaróac mura ndéana ríad é.
Beo ré po-mall a beic díombaróac an uair rin i po-
mall a beic a' eapóir. An veir atá a'air ann i go
fada fairsing leir an pur a déanam beo ré m'iríge
an uair rin. "Nuair a ríopar ríol ríopann fíir-
peaó." Má ríopann ríolraó na Saeóilge mar bí ní
beo fíirpeaó i n-oon tó a'air go héas. Cairfeap na
o'iríge i na hanóiríge a fíeacaint léi pul dá tucsa
ré rin i náir t'páir. Mar a'ubairt Conán Maol
nuair a fíeap i na aonraic ar an t'páir é san báir san
long i fíanna éirpeann ar fad m'iríge go Cúir
Loélan i mbeata a m'iríge:—

Ar fáirceir naé b'fíillpeaó an fíann go b'páir
I' naé mbeaó fíor acu-ran ar an ríeal,
Deinn-pe a' fígead coille i t'páir
Go mbeaó eapóir beag ríam a'air de mo curó féin.

Teartuigeann ad-Conán eile uaim ar an ríeal
reo le Clainne Saeóil a éonac ó b'páir na haitle.

OIOEACAS.

Tá'n Ríealtar a' b'páir a'air fear-i' b'páir veir
a tabairt do muintir na tíre ar o'iréac ar maic a
fíeal. Sin pur a cuirfeap go leor fapáir ar an tír
go móir-móir ar an nSaeóilgeacht má déantaí é a
táir. Mura ndéantaí rin i mura mbí ré t'oirbíogáir
ar na doime ósa a b'fuit an t-o'iréacar dá eapóir
le n-a n-a'air fíeapra a déanam ar ní beaó aon
maic ann. Sé'n loéir atá ar curó móir t'apóir ós na
Saeóilgeacht naé b'fuit aon oileamaint ná t'ioncóp
r'píealra o'irpe le aon t'póir raíamail a déanam
ná aon p'orta raíamail a fíeal ina t'pí féin. Má
shíonn ríad an ríeal nua reo a t'páir i sceap, má
shíonn ríad fíeal i t'ioncóp a baint amac tóir
féin le n-a n-ionac c'pí a fíeal pa tír beo Saeóil-
geoirí maice fairsing in saé áit den oileán. Mura
ndéana ríad rin beo an tír maóir le b'páirí i
beo ceann an b'páir acu-ran nó beal an cáir le tóil
tair páirle. I' acu féin atá a déanam nó a fíeal san
déanam.

DEIS DO SAEÓILGEORÍ.

Nuair a b'páir an t-o'iréacar nua reo tamall fá
feol beo cumpre móir caillín pa nSaeóilgeacht a b'páir
i p'ort raíamail deapra a fíeal mar muinteoirí de cúile
éneal, banatpáir i a leicéir eile. Dúir c'pí go mbeaó
p'onn maic acu a beaó o'irpeam na le Saeóilge a
múná do páirpe ósa atá as éiríse ruar i t'iríge
taob muis den Saeóilgeacht i den breac-Saeóil-
geacht. Dúir c'pí dá péir go mbeaó deontair le fíeal
ó ríealtar acu le congnam don muintir a b'fuit tóil
acu a g'elann a t'páir le Saeóilge. Mar tá míngé
t'páir, an t-áirgead a cairfeap ar an mbeataí rin, beo
veic n-o'irpead dá n-abróirínn céad o'irpead b'páir ar
i' tá ar an áirgead a cairteap le Saeóilge i' na
ríealta. Tá caillín ós p'ocamail ar bít den Saeóil-
geacht i n-oon a n'íol Saeóilge a tabairt do páirce
atá a' t'páir a' caint go mbí ríad i n-a'air na ríeal.
Má déantaí an áirpe reo ní hé amán naé mbeo an
t'páir-Saeóilgeacht a' lagú ac beo oileán den
Saeóilgeacht i n-a'iteada naé raib fíeal de glan-
Saeóilge le clor ionntu le tuitleam móir i' céad
bliadóan.

SAEÓILGEACHT NUA.

Beaó beataí eile le oileán Saeóilge a éur
ar bun i lár na hÉireann. I. le ríeal doime a áirpí
a'air ar an b'fíor-Saeóilgeacht, i. i n-a'it tóir a beic
ar an talam i' meapra iad a beic ar an talam i' fearr.
Ad rin ríeal eile fá lár. An fapáir i' féirpe a
éur ar an nSaeóilgeacht i an fad a'air a'air go ann
don Saeóilge déanpamair t'páir uair éirín eile ar.

Mar i' léar ar an méir atá páirce t'páir, ní t'pí
oileán Naomh Páirp i an Saeóilge ad pur beag
áirpíge a éur ar m'inn na nSaeóilgeoirí i veir
maiceatáir a tabairt tóir i na t'pí féin. Mar
t'páir annreo éana, dá c'pí go mbeaó caoi leir
rin a déanam, "Meallpáir beaó dá scaití t'páir
maic léi."

Dúir maic linn b'páir doime eile a fíeal fán
scuirpe reo ar fad.

eaéctra Séamur Uí Cuipín

San tsean-aimpín bí ina gcomhnuíde i mbaile beag. Taobh thiar den Spíroéal tpeam daoine ar a dtugsaol. Na Cuipíní orda bí cuipín dearbhráchar aca. Ina gcomhnuíde in-Don-Teac le éúile Seán Peatour agus Séamur a bí orda. Lá amháin, duabairt Séamur go dtiocfaid ré amach as iarsaíreacht agus bí Peatour agus Seán tar éir bhaon poitín a beic chiochnuighe aca. Duabairt Seán le Séamur fanaíocht go n-ólaíó ré bhaon poitín.

"Ní mairte liom," arpa Séamur, "níor éirí mé ruar do bhaon poitín ariamh agus ní cuipíne an uair seo ac an oipead."

Coruig an cuipín as ól agus pul má bí ríad réir leir an bpoitín ir ar éigin a bí ceactar aca i ndon choigheál ina fseamh leir an méir a bí ólta aca.

Duabairt Séamur annsin, "Céaró fá an iarsaíreacht." "Tá go maí," arpa Peatour, "Sabaró-ra leat." D'imtígh an beirt dearbhráchar agus tús ríad leó saé don tpoit. A tsearóuig uata le haíaró na hoibhe a bí leaísta amach aca, agus o'fás ríad Seán as obair pan teac. Nuair a fhoic an beirt céir an Spíroéal fáit ríad amach an cuipín caí ríad irteac a scuio oipnéir innti agus túsarar aíaró ar an bfaírhge agus iad uallta leób. Bá lá breag aoiúbinn Samhráir a bí ann i lár an láil. Ní raib ríad i bfaí amach nuair duabairt Séamur go raib ríad rátaé fada amach agus a scuio tpoitíche a éatíeam amach in-aic éigin i ngar dóir.

"Safamuro amach ar an doimain," arpa Peatour, "rí an áit ir fsearí dóinn é."

"Coruig an beirt as tpoit ac bí Peatour. Níor láiríe ná Séamur agus b'éigin do Séamur géilleat. Amach leobta sa raib ríad amuig ar an doimain caí Séamur amach a tpoit (dopuía) ac ir fsearí a bí ré amuig nuair a o'airígh ré breac móir láiríe ar an tpoit. Coruig ré ar a tpoitíche as iarsaíreacht é a tsearóuig irteac, ac mo leán." Bí an breac níor láiríe ná é agus ó bí seiríean rúgaé cáill ré spreim ar an scuipac agus tsearóuig an breac leir é. Coruig Peatour as glaobac agus lean ré iad leir an scuipac ac bí ré fánaé aige a teact ruar leó. Tús an breac Séamur leir ní raib a fíor aige ce'n fáo a bí ríad ar an bfaírhge nuair a éonnaic ré oileáiníe beag. Cuair an tpoit i bfaíroí i sclaé ar élaobac an oileáin agus bfuíreac é. Bí Séamur raor on oibheac annsin agus táimígh ré i tpoit ar an oileán. Siubail ré tpoit ac ní raib duine ar bíc ina éomnuíde air agus o'fan ré mí ar an oileán as it corpaí na seiríeann nuair a éonnaic ré long ar an bfaírhge. Coruig ré as béiceatíac agus éuala caipín na luinge é agus tús ré aíaró ar an oileán agus tóis ré an fear deóiré. Tusaó ar doiró é agus o'fsearóuig an caipín de cé hé féin.

"Nac airtíeac an duine tpoit," arpa Séamur, "nac searóuig re go sur coir tpoit spreim le n-ite a tsearóit i tpoitíche dom."

Tusaó béiríde maí annsin do agus fsearóuigíeac aríe de cé hé féin.

"Muire," arpa Séamur, "Da éoir tpoit eulaíe éatíe a tsearóit i tpoitíche dom."

Fuaríe ré an tsearóac agus fsearóuigíeac aríe de cé hé féin.

"Bá éoir tpoit paríe agus uirge agus salaoipeac a tsearóit i tpoitíche dom," arpa Séamur nac bfuíreacann tú an éaol atá oim.

Fuaríe ré iad agus nuair a bí ré níste glanta o'innir ré dóirí éúile ruo a táirle do ó o'fsearó ré Conamara.

Tós an caipín mar mairíneataé annsin é agus o'imtígh leó. D'imtígh an long mar rin go tpoit sur táimígh ceo móir ar an bfaírhge. Cáill an caipín a éúiríe, agus cuipíeac amuig iad, agus ní raib a fíor aca cá raib ríad as uul ac le (do réir) mar bí Dia dá tsearóirí mairíe é Dia nó an tsearóirí a tsearóuig iad. Táiríe fíe tamall fada as imtíeac dóirí mar rin, éonnaic ríad oileán agus pinne ríad air, agus bí go leóir daoine ar an oileán agus iad as mairíe agus as caoineac cuipín an caipín cuio o'fsearóuig na luinge irteac ar an oileán reo, ac ní tpoitíe cuipín ná coruig ríad féin as caoineac ar nóir na daoine eile agus

níor bfuíreac iad a airtíeacatíe tar an searó tpeam a bí ar an oileán.

D'imtígh an caipín leir agus é rátaé bfuíneac agus ir fsearí sur capatí oileán eile leó agus daoine as mairíe agus as bairíe agus as tsearóuig rpoitíe air. Bí an tpoitíe caíte pan luig an tuiríe reo agus b'éigin do an éúiríe eile dá fsearóuig a éúiríe irteac ar an oileán reo as iarsaíreacht uirge ac éomnigh ré Séamur ó Cuipín i n-éimíeac leir. Ní tpoitíe a fpoitíe ríad pan t-oileán ná coruig ríad féin as bairíe agus as glaobac maraon leir an éaol tpeam a bí ar an oileán agus níor bfuíreac iad a airtíeacatíe tar an searó tpeam.

Bí ríad ar fáo imtíghíe annsin ac Séamur agus an caipín. Seól ríad leó go tpoit go bfuíneac ríad oileán eile agus pinne ríad air. Cuair ríad i tpoit ar an oileán agus bí teac breag i n-aice na fsearóuig ann. Bí an tpoitíe fsearóuig agus cuair ríad irteac agus bí doiró i lár an uiríe ann agus béiríde breag do'n beirt aca air, agus bí élaíomíe airtíe agus láma óiríe orda éúitíe ar an mballa agus ní raib duine ar bíc irteac ac cat tpoit agus é as rúgaíe leir féin o'it an beirt a ráitíe agus nuair a bí ríad as imtíeac mairíe an caipín ar ceann de na élaíomíe le tsearóit leir ac an an bpoitíe pinne an cat láiríe tsearóit do féin agus mairíe tpoitíe an searóit agus pinne re luairíeac de.

Bí Séamur doctíe rátaé bfuíneac annsin ac b'éigin do imtíeac leir agus a aíaró a tsearóit ar an bfaírhge. Seól ré leir i n-aonair sur capatí ar oileán eile é agus táimígh rí i tpoit. Bí go leóir daoine ina gcomhnuíde ar an oileán reo, agus o'fan Séamur ann. Bí ré as uul éun cinn go breag agus tar éir tamall o'fsearíe ré móir le cáill ar an oileán. Póir ríad agus bí as éiríe leir ra ríad nó sur cáillíeac bean póiríe ar an mbaile a raib seiríeann in éomnairíe ann agus tpoitíeac féin beo mar rin as mairíe éúile fsearíe a leiríeac annar agus as ite an beata a bí aca nó go tpoit lá amháin éonnaic ré ríad na seiríe irteac i tpoitíe eile. Don énoc agus céaró a beaó ann ac beiríde atá agus an enor tpoitíe aca agus coruig ríad as ite na seiríe. Cuair Séamur ríor i bpoit a pinne ré pan talamh agus o'fan ré annsin sur imtígh na beiríde alíe agus cuair ré amach agus tsearóitíe go leóir, bí long as imtíeac on Oileán as uul go Sariana.

Tós ríad Séamur ar doiró agus nuair a fpoitíe ré Sariana. Cuair ré as obair agus fsearóuig ré an oipearíe airtíe agus tús abailíe é agus nuair a táimígh ré do'n Spíroéal bí Seán bairíeac le bliaríeac tá poitíe agus bí Peatour póiríe. Bí bfuíneac móir ar mairíeac an baile nuair a éonnaic ríad é. Mar bí ríad cinníe go raib ré báiríe le bliaríeac o'fan ré an éúiríe eile dá ríadíeac pan mbaile, agus tsearóuig leat nac tsearóitíeac ré as iarsaíreacht aríe an fáo ir mairíe ré.

Sin é eaéctra Séamur Uí Cuipíníe aoirí. Daoiríe agus mairíe breag é ní neart asampa oiríe.

TOMÁS MAC TUATHALÁIN,

Leitíe Mucatóe.

COLÁISTE NA HÍOLSGOILE, SAILLÍM.

Cúiríe Samhráiríe i nSearóitíe

Béiríe Cúiríe Samhráiríe i nSearóitíe i sColáiríe na hÍolsgoile, Saillíe i mí an láil i mbliaríe.

Béiríe Cúiríe íomlána le fsearóit ar an h-aóiríe reo leatíe:—

A. bun-cúiríe a bairíeac le eoláiríeac—

Cuio a 1—Fíroictíe Coitíeanníe agus Meacáimic.
(General Physics and Mechanics).

B. bun-cúiríe a bairíeac le tpoitíeac—

Cuio a 1—Fíroictíe Coitíeanníe agus Teap.
(General Physics and Heat).

(Tá na Cúiríe reo úgíeacíe as Roinn an Oiríeacíe.)
SEANCAS, RÍOMÁIRíEAC, TRÁCTÁIL, 71.,
TÍREOLÁIRíEAC agus SEARÓITíE.

Sac úgíeacíe

RÚNÁIRíE NA SCÚRSÁI SAMHRÁIRíE,

Coláiríe na hÍolsgoile,

Saillíe.

Ceipt Séamair Uí Catáin ar an Scrann 7 Freasra an Éirinn

An t-aonmháil lá uéas d'Éanáir 1923-or cionn
peacht mbliadhna ó fóin—a punneap an siota seo éir
aistearíob ar an lámhscríbhinn 2311 atá san n-ácaomh
i Spáirí Daupon, Baile Átha Cliath. Tá cóip eile de
i nEsepton 178 i n-Ippmalainn na Breataine. Deir
Robin Flower naé bfuil panna a 12 agus a 15 so
hiomlán i nEsepton, ac tá an cunntar seo (i
mDeapla) fá Séamair Ó Catáin ann:

Feap muinte deasbhearaé a bí i Séamair Ó
Catáin agus tuine a cairteal a lán áiteacha. Tis
an Tiseapna Oíolún i mBaile an Átha Uí Ceallais
a éar pé an éirio ip mó dá paozal. Ip maic ip
cunneac liom é feiceál, agus é i n-aoir a éirípe
fícho bliadhain; dóis pé ar féin out de fiubal a éor
so móta (i sCondae Rorcomáin) le treimpe a
éaríeam i nEimíeac le Siop Éabharo Cprocton. Ar
an mbealaé do táimic an lá mór—trom-báiríeac,
cúimeac, agus teime-gealáin, agus b'éigean don
Catáinac out ar fapcaó. As an Tobaríeac (i
sCondae Rorcomáin) tug pé fá ueapa eirann móp
uapa a bí eirion leir an aoir, agus fúis pé ipíeac é
féin i bpoll mór a bí i sgeap an éirinn, agus fáo
ip bí pé a' leigean na báiríeige cairp éum pé an uán
seo.

Tá an breacé ar an muinte céatona le "Seandur
na Sgeice" a éum Raiteirí, ac, mair fíor an
cunntar atá agaimn fá Seán, bí torac aise ar
Ancoine, mar tuairim na bliadhna 1784 a fuasó
Raiteirí.

CEIST SÉAMUIS UÍ CATÁIN AR AN SCRANN, AGUS FREASRA AN ÉIRINN.

1. Aistear uam ip ná eum breas,
A éirinn mór po ar mo ríat,
Ca méiró bliadhain ó éirion do uille,
Nó éimip ar a beir as fá?

FREASRA AN ÉIRINN.

2. Ip truaé do éirí, a óglaoic mór,
Ip maipis fóp nár léigir uam
Óo érim éirí cumao nó tam,
Óir do múrslar fá mo gól.
3. Ip iomróa ius paetmair péil
Ip cupao tréan ba fapz i ngleo
Ar Cláir Éimip do éonair mé—
Truaé dá noeir mar atáim beo.
4. Tuitim mupcaó, agus Driam
Ip Toiríeacbac na noiaró san ár,
Ip cunin liom i scaé i sCluantaró;
Ip cunin liom a maipis ar Inpe Fáil.
5. Ip cunin liom Cormac Mac Airt,
Cairpíe, a mac, agus Conn;
Na treim-fir ba bopb i scaé—
Orsar, Oirín, agus Solt.
6. Ip cunin liom Déine Drioc
Do éacé anoir tar Muir Meann
'Sa tuitim i Mocrumne na otrear
Le lúgaó lúga na sgear teann.
7. Ip cunin liom ip ba dóis cupao
Moza Nuasac na rleas plim
A éoríeac i otrear ar Driim na Stuaó
I sgeomlann cupao le caeair Cunn.
8. Ip cunin liom mac Cumail Féil
Rí na Féinne .i. eadoin Fionn
An fear naéar mupcaó i sgeomhuc clear
Cormac Car ip Eoéaró Fionn.
9. Féiróim ip Mupíeapac na otrear
Cupaoe na Cproibe Ruao ip Dal sCar
Mac Suatam agus Conall Ceapnaé

Ropa Ruao, Oáipe, agus Ceat.

10. Oirín mac Finn, mac Ropa Ruao
Conla cupao ip Colla Breasa;
Driupíeac Con Culoimn i Mupíemne
Liom ip cunin ar an maéa. 40
11. Mac Coll, Mac Céacé, ip Mac Spéine
Ip cunin liom agus a mairí
Fotla, Danba, agus Éipe
I sgeannar ós-mná Inpe Fáil.
12. Lúis Lámíada mac Céin
A beir so tréan ip meabair liom
Ip a uatáis ó fóin dá noeir
I sCláir Éimip na otrear teann.
13. Ip cunin liom ar Driim Lian (? Driim Ligean)
Deir sgeao ar fíeao d'feapab Dols
Fapao éirípe mic Ueala mic Lioic
Do éarim uile i ngleo bopb. 50
14. Ip iomróa arson eile agus cluis
Ip ríolacé caebair agus ríat
I n-Inir Ealga na bpeiróba áro
So truaé tromíapz do éonair mé maí. 55
15. Ar lois uairíe an Tobair Caoic (Caoic?)
D'fap ar moó san óigéao (?) san loic
Ar fearó dá míle bliadhain fá do
Naol sgeao mo dóis pa hoic. 60
16. Cúis céao bliadhain ip dá pé
A haonueas ip trí peacé
Atáim im' donnluríe uapaé ar lár
San bláit, san uille, san éaríe.
17. Cúis míle bliadhain ip pé céao
A cúis uéas ip trí naol
Aoir an uoim ó éur (.i. seimeao?) Maoir
Cúis lá agus trí mí. 65
18. Anoir do éirí mar atáim
San bláit, san uille, so tréit
Atáim so fann 'rni mór so maipim
Ip fíor i sgeann mí, ip ní breas a sgeannim 70

NÓTAÍ.

- An Tiseapna Oíolún, Hannraoi Oíolún (1741-1787)
atá i sgeir, ip coramail.
- 10 Baile an Átha Uí Ceallais, ní abrócainn naé seo é an
t-ainm ceap ar Mount Talbot, cé sup 'Cluain
na sCloróe nó Moin Talbóro atá tugáa píor pa
"bPíor-Seandur." As cup píor ar an tSionainn
deir Míeal Ó Driamáin (1797) ar Rorcomáin:—
15 'Naó fóin so Baile an Átha Uí Ceallairó
I oteora Cpmíeann 'r éruca Mamró,
Áit anoir uáir gnat do éiríol
Mun Talabóro na mbaóman sgeisíol.
Siop Éabharo Cprocton, an fear uen ainm rin a fuair
bár pa mbliadhain 1745, ip dóis.
- 20 Tobair Caoic nó Tobair Caoic, Tubberkioagh—Rock-
pavage, Co. Rorcomáin, (i mDeapla).
- Lín: 1. Na éin (ip.)
L. 3. 'Duite' (ip.)
L. 6. 'Náir léigir uam' (ip.)
L. 7. 'Cumao nó tam.' D'féirípe sup 'cuma nó
tam' ba éoir a beir pa ip.
- 25 L. 8. 'Raetmair' beo, bpiogmair; 'péil,' ainmne-
amail, cóip.
- L. 11. Cláir Éimip .i. Éipe. Ip iomróa Eibeap aca a
bí ann—naonbair ar a lúgaó—ac meapaim
supab é Eibeap Fionn Mac Míleao atá i sgeir
annreo. Bí seirean don bliadhain amain i
sgeomplaitear Éipeann le Éipeamón; mar-
búgeao é i sCaé Aipíeapíor.
- L. 12. Dá noeir, ma noiaró.
- L. 13. Mupcaó, mac do Driam Dórama. Sé a bí ma
éaríeac ar Saébeala i sCluain Tapb; tuit pé
pa n-ár rin.
- 35 L. 13-14. Driam .i. Driam Dórama. Toiríeacbac .i. mac

Murcáda, mic Driam. Tuit peiréan i sCluam
Tarb freirim.

- L. 16. Imp Fail .i. Éire.
- L. 17. Cormac Mac Airt nó Cormac Ulfaða Mac
Airt Mac Cuinn a bí ina áro-pí Éireann 225-
266.
- L. 18. Cairbre .i. Cairbre Uíreáda. Conn .i. Conn
Céatcéatac.
- L. 20. Oisgar mac Oirin, Oirin mac Finn, Sott mac
Móirne, tpiúr de na Fianna Éireann.
- L. 21. Deme Drioc nó Deme Drioc, mac ríog na
Dreataine Móir. Leir a tuit Eogan Mór
mac Oiliolla i sCat Maíge Muéramhe.
- L. 22. Muir Meann, réimpe faraise atá roir Éire
asur Sarana.
- L. 23. Mocrumie .i. Muéramhe, beagán mílte riar ó
Baile Áta an Ríog i sConrae na Saitlime.
Tiear, tpiro, compac.
- L. 24. Luígar Laga .i. Luígar Lama: ouine den
cúigear sairsíreac a b'feair a bí i nÉirinn
'na pé fém—an ceatpar eile: Fionn Mac
Cumall. Cormac Cap, Luígar Mac Con, asur
Cairbre Saitim. Sé Luígar a marbuis Airt
Domuear i sCat Maíge Muéramhe.
- L. 26. Moísa Nuadac .i. Moísa Nuadac, foraimm a
tugtaoi ar Eogan Mór.
'Eogan Mór fá mór a pac
Comápo pé Conn Céatcéatac.'
- L. 26. Slim, mín, pnáca.
- L. 27. Opuim na Scuad .i. Opuim Scuagad (?), enoc
atá roir an Tulac Deas asur an Tulac Mór.
A éorpaio .i. a marbú (annreo)
- L. 28. Comlann, tpiro; cat, cipe sairsíur, buétoir
(annreo).
- L. 31. Naéar muígead, náir buatead.
- L. 32. Cormac Cap, mac vo Oilioll Ólom: ó Cormac
Cap a táme Dál sCap. Eoéaró Fionn, deap-
brátaí vo Conn Céatcéatac.
- L. 33. Ferólim, Ferólim mac Tígearnaí, pí
Mumán (?). Muirceapac Mór mac Earca
mic Muirceadaí mic Néill naoi siailaí a bí
ceirte bliatona ar píro ina pí ar Éirinn.
- L. 34. Cuparóe, sairsíroí.
- L. 35. Mac Sualtam .i. Cú Cúlamn, Conall Ceámae,
saírsíreac den Épaioí Ruaró.
- L. 36. Rora Ruaró, atáir Oiliolla a bí pópta as
Meiró. Dáire .i. atáir Compi, a bí ina fear
comaimpe as Conubair Mac Neapa, ac
luaróear peactmar den annm rin pa rtaí.
Ceat .i. Ceat Mac Másaé, Connaéac.
Marbuis Conall Ceámae é as Át Ceit.
- L. 38. Connta epuaró .i. Connta epuaróceatgaé (?)
nac lapaimm gleo fátaí. Sáb an Connta reo
pí éact Éireann ceirte bliatona: tá peiréar
Connta táir luaróe pa rtaí. Colla .i. na
tí Colla, b'fétoir—Colla dá Épioé, Colla
Meann, asur Colla Uair.
- L. 39. 'Duirleac Conculon,' 'duirleac mór Muíge
Muiréimne,' an t-ann atá ar éann o'ár pean
rgealta. Duirleac .i. buataó nó puais. Toir
Sliab Fuair asur Dún Dealgan atá Maí
Muiréimne, tpi.
- L. 41. Mac Cuill, Mac Céact, Mac Spéme, nó Eatur,
Teatur asur Ceatur, tí mic Éapmota mic an
Dagóa. Vanba ba céile vo Mac Cuill, foóla
ba céile vo Mac Céact, asur Éire bá céile vo
Mac Spéme.
- L. 45. Lúig Lámpada .i. Lúg (Luígar) Lámpada. Lúg
a o'opruí donac Taillteann ó túr mar cummú
bliatona ar Tailltinn a o'oil é.
- L. 47. Dá núbir, ina noiaró ec. L. 12.
- L. 49. Opumtion, Opum Uígean (?) i mDapúntacé
Raéboé i oTíri Conall.
- L. 51. Farad i n-émpaeat le.
- L. 51. Ir copamail so raib neall corlata a' teact ar
Seán an tpiac reo, arae 'cúig mic Deata, mic
Lóiré' ba éoir—Sláinge, Rugpurde, Sann,
Seanann, asur Seanšann. (Fopur Feara L.
Ich. 190).
- L. 53. Arson, arsam: míltead, rlat, cpeac.
- L. 55. Na bpiroba áro .i. na scoillte áro.

Tír na nGaedeal

Tuairim dá éeat bliatam ó foin, bí pé leagá
amaé bótar a déanam ó Uáctáir áro so oti an Carla.
Bí an bótar reo 'oul dá déanam éile bliatam; ac
nóir deapnaó é so oti dá bliatam ó foin.

Tá baile tíar i láir na rliab a oustar an Fopraó
Maol air. Tá an baile reo pé míle-deas ar Uáctáir
áro. Tá oame muinntreac lior 'na scomnuíde
ann. Ó bí mé 'mo páirte éloirinn m' atáir ir mo
nácair as camnt faoi'n róir áit a bí ann, asur mar
rin, bí mé tair so bfeicinn é.

Nuair a bí an bótar epioénuíste, éuaró mé fém
asur mo deapbrácair asur beirte búacailli eile riar
so bfeiceamuir é. O'fán mé fém asur ouine de na
búacailli tíar ann ar fearó coicíre. Ir an-Gaedealac
na oame atá ann. Ní labrann ríao don focat Déarla
ar bí ac Gaedilge ar fear. Ar fear an ácair a bí
mé annrin, nóir éuala mé don focat Déarla as ouine
ar bí ac as beirte šarúir a bí as oul ar rsoil. Freirim
ní caiteann na rir ná na páirtoí don éatad ac an
ceann-arna asur an flamin. Siar na mná a déanar
éile fínac éatáige a caitear ríao, ac amán é a
fígeacám, asur mar rin fém, níl feara lé oul aca so
oiti fígeatóir, mar tá fígeatóir iriis pa mbaile aca.
Fao' ó inr an tpean-aimpí, ní raib bótar ná feara a'
oul irteac éing an mbaile reo, asur mar rin ir ar
óruim na srapall asur na n-arat tugtaoi na húlaí
irteac ann. Ac mar rin, nóir aipis ríao é ac an
oipeato ir dá mbeaó bótar as oul irteac ann bí an
oipeato rin cleactaró aca air. Na oiaró rin, ní
air rin fém amán acá mé a' camnt, ac ar áilleact
na háite. Tá an enoc asur an gleann ann. Tá na
háine ir na Locanna ann, asur poimnt deas coilleat
ann. Freirim, tá éile puo ann a ceaptoeac ón
bfoabailéarna oul na noiaró.

Tá an pionnac, an siri-fíao an comín ir an bpat
ann. Tá ceapé fpaiois an coileac-feara an tiars an
laa-fíaoam asur an pibín ann.

Tá an enoc ir bpeagá ann ar fear mé apam air.
Nuair a beiteá in vo fearam ann o'féatopá Camur an
Ceatpamaó Ruaró asur rparoeonna an Cloéam feiceat
ar.

Inr an tpean-aimpí, ní raib don áit i sConnaéca
ná i nÉirinn ar fear mópáno, a raib an oipeato oame
móra as capmangt ann ir bí inr an áit reo as
foabailéaraé, ar as farsaíreacé asur as caiteam
aimpí ar éile éaoí. Tá tigií dá nveanam anoir
ar éaoí an bótar núaró, asur tá camnt mór ar
répéal asur reoit a déanam ann. Níl mópán áit lé
fáail i nÉirinn com follám lé beir a ríuáil an
bótar reo.

SRÁSANNÁI 7 PISREÓSAÍ TÁ AS MUINNTEIR NA GAEDEALTAÉTA.

Oíóce na Féile Driúoe déantar epiopeannas
beaga o'áomao ir de túige asur epóctar máirte pa
seirteanaí is.

Déantar epior de túige asur téigean muinntir
an tige ar fear irteac ann. (Tá pé i sceirt so
nvearna naom Driúro epior tpiac bí a curto fear as
oul (i) amaé 'im pleantipac lea námaro ir so nveaca
éile fear irteac pa smpior ac don fear amán.
Marbuiséar an fear rin pa bpiureat.

Oíóce Dealtaine cuirtear puamne caoréam or
cinn an toipuir ar fitefor so otiubpaó na píreósaí
ar na oamí ná na beiróis.

CRÍOSTÓIR MAC AONGUSA,

Rormuc.

- L. 57. Ar loig uaiéne, ar tamán glar (?)
- L. 58. San oígead, san oíoc-íoe, b'fétoir.
- L. 63. Donnluíge, epam leagá (?) 7 é epion, b'fétoir.
- L. 64. Capr, epaiceann epam (annreo).
- L. 70. So tpiéit, so lag.
- L. 71. So pamm, so lag.

Mearam so bfuil cóipeanna den dán reo i
Lámpríne eile nac bpa mipe oub. bán, ná puabac.

TOMÁS Ó RAŠALLAÍ.

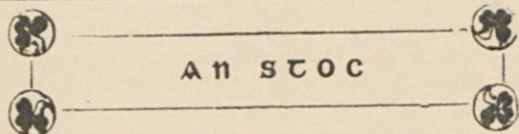
Duine ar biú a tceartúigeann "An Stoc" uairé
no ar maic leir fuaspa a éirí ar, ríspíobáó pé as an
Stiúrtoir

Liam Ó Buacalla,
Coláirte na hIolrsoile, Saillim.

Maroir le gac áóbar ríspíobáó a éiríear pa
bpáiréar cuircear ríseála as

Tomás Ó Máille,
Coláirte na hIolrsoile, Saillim

Éirí an bPorta ... 3/- pa mbliáóam.
" " " ... 1/6 pa leirébliaóam.

meiteam, 1930.

Ceart na Saeóilse

Cuile am ariam a raib maíal 7 peact i nÉirinn
bí plaet ar an nSaeóilse. Nuair a bíóó an tír do
péir a éirí asur poíluim 7 olíseao innti bí don
Saeóilse maíalta amáin ar fuo an oileam. Má
léiseann duine an tcean-Saeóilse a cuireao ar
páiréar pan oetmaó 7 pa naomaó céao ní éis leir
lois don canamna amáin a feiceal innti. An ríoláiré
ir ginné dá bfuil le fáil 7 cuir ina héaoan é 7
ir ar éisín atá pé i nnoon a déanta. Ir cuma cé'n
cearto u'Éirinn arí ar an té bí dá ríspíobáó kéill pé
oon peact a bí cearta do péir fáir na bfoal.

Maroir leir an leiríú, pé'n poimnté ir mó bpiú:
ní hé áiríó cén cópur leiríúste a cuirear duine ar
foela ac iao a leiríú do péir a éirí gac don uair
7 ir gac don áit.

Ní móir rin, mar ir cinnté má éis le gac uile
duine mar tá an ríseal fá látar, olíseao leiríúste
a déanam uó péir ní lia duine a ceapar meap uíóar
uó péir ná a mberó de canamna pa tír. Ruó ir meara
ná rin, an duine ir mó a bfuil fonn air olíseao
leiríúste a ceapao uó péir pé ir luíá go minic a
bfuil uíóar ná oileamaint aise éiríe rin.

Bí dá am go háiríó a raib maíalta cinnté i
bpeirín pa nSaeóilse maroir le gnaméar, leiríú 7
leagan na bfoal .i. pa tcean-Saeóilse ón mbl. 750
go uí 950 nó 1,000, asur arí i n-ainmí na mbáir
go móir-móir pa ídaó céao.

San am uéiríó acu rin, ba éuma cé'ir ar an báir,
ar éiríe Ulaó, Láirín, éiríe Muhan nó Connaéta,
bí don canamain lítearóa amáin aise asur púreao pí
rin ó Uín Baol go uí tuairceart na háiban.

Mar tá an ríseal fá látar, tá cuile éiríe, cuile
éonnoae, cuile éeanntar asur dá n-abramn é, cuile
páiríte as iarríó canamain a éirí ar bun uó péir.

Tá dá poíam asainn:

(a) Céao a tabairt uóir rin a déanam 7 cupla
ríóir nó cupla céao teanga a déanam uen Saeóilse.

(b) Don canamain amáin ríspíobáó 7 don móir
leiríúste amáin a ceapao uóir ar fáo. Sé'n oara
ceann acu rin a déantar pa bfrainc pa Spáinn pa
nSaeóilíam, pan Eaoáil, i Sarana 7 ma lán tíóirte
eile.

San coimnéil beaga a baint de na canamna annreo
asur annríó ní péirí don blar ná móirín a déanam
le plaet a éirí ar na foela donnaic, mar san rin ní
berí fíor, rísealte, cé'n foal atá tú a leiríú nó an
ceart fícal a tabairt éirí ar bí ar.

Tá'n éirí i bfuil móir éaríaró ná a ceapao
duine,

(1) Mar ní ac beagán foal a bfuil eapaoatar,
nó eapaoataet, fíú,

(2) Mar tá reanéar nó ríspíob na teangan mar
éainis pí anuar go huíóaríac éugainn i nnoon innrean
i gcoimníre beagnaé céao é an ceart.

(3) Dá ngéilleao gac taob—dá n-abramn gac
duine—beagán beao an éirí ar bealaé a péiríste.

(4) Má tá fuim uíóaríac na lítearóeta beo i
n-aon áit rin i ba ceart a fáil ma rearam mar fuim
lítearóeta.

Ní hé amáin naé raib bpiú canamnaéar le tabairt
fá oara ar na báir ac ní raib blar ar éisín roir na
fíú Muíneaca Connaéta 7 Ulaéa a bí a' éumaó
uanta pan oetmaó céao beag. Ní faice uíóirí-
eáeta roir

An Cairteac Dán

Seán Cláiré 7

An Dall Mac Cuarta,

ná fíú ir na hamíam 7 na rísealta a cuireao ar
páiréar tuairm' céao bliáóam ó fíor.

Ar bealaé, ní call a uil an fáo rin riap éor
ar bí a' tóiríseacé uíóar, mar tá beagán de
ríspíobéirí maic an lae moirí féin ar don inntí
amáin fán sceirt. Asur beao cuilleam eile dá
n-éiríseao leo an foal nó an leagan lítearóeta a beir
ar eolur acu, nó marac go bfuil an uíreapáirí olíóir
7 maíla a' bpeirí greama oíru.

An fuo a b'féirí a déanam fáo ó nuair a bí
Saeóil asur a tceanga fá mí-meap ba éirí go
uáeo pé éaríaró go leor anoir nuair atá leabpa 7
ríoláiréac 7 cuile uéir ar fáil.

Mar tá páirte, réao ir éionríocair le na lán
uén tóoblóir: oacine atá as capraíseacé le Saeó-
ilse a bfuil uil acu éiríú supb i fíor Saeóilse
ólíreanaé "na oacine" atá acu féin 7 a cuirear
cuile mangrae a cartar uóir írteac mar fíóaríre
ar rin 7 san iao i nnoon na Saeóilseoirí féin a
cuirínt i sceart.

Maroir le canteoirí Saeóilse, tá riad go maic
go mbí uéiríseacé eacopra féin 7 annrin ní móir
bpeiréammar a déanam eacopra. Nuair a fástar rin
ar bpeiréammar na teangan ríspíobáó mar bí pí céao
bliáóam ó fíor ir beag na foela a beap san péiríseacé.
Ir féiríre péiríseacé an beagán rin a fáil ar Saeóilse
an oetmaó céao uéag, nó, 7 má éinneann rin, ar
éiríng (éiríng) nó ar na báir.

Tugaim píor poimnté foal atá 7 pí-éoiríceann 7 atá
loétaé ir na canamna nó naé mbíonn bealaé a ríspíobáó
uó péir a éirí ir gac don áit. Cuirim i na ceannta
rin, an fuim lítearóeta nó uíóaríac, asur tugaim
fíóaríre, má bíonn rin a' ceartáil

(a) Ó éiríng,

(b) ó uíóar maic ar an ídaó céao,

(c) ó uíóar nua-ainmíreacé, uairéamnta.

Foela Canamna.

(1) Connaéta.

Loétaé.

Lítearóeta.

Faíalt	: Faíalt.
So na oaimí	: Oo na oaimí (oacine).
Éicint, Éicinteacé	: Éisín
Deiré	: Deiréao.
Faol	: Fá, fí.
Acab	: Aca, acu.
Leobá	: Leo.
Léirí	: Léi
Éainic	: Éainis.
Éualarí	: Éuala.
Snairé	: Snaota.
Dóba	: Dóir.
Éalann	: Éalang.
Caníalt	: Cosaint.
Bí murr	: Bíomar.
Cúir	: Comíao 'r.
Léirí	: Le haíaró.

Foela Canamna.

(2) Muíneaca.

Loétaé.

Lítearóeta.

Deiré, uóirna	: De na, oo na éiríng, 7 Fíú an ídaó céao.
Agerina	: As na, éiríng 7r.
So uí rna	: So uí na, éiríng, 7 na Fíú.
Lamancán	: Lamancán.
Sgíir	: Sgíir, ríspíobáó (éiríng, 7 na Fíú).
Din, uéir	: Déan.
Roimí	: Roime, poime, De hinve- beris, 126.
So bpeacáó pé	: So bpa, De hinveberis.
Tappac	: Oo tappang (De n. 158, 159).

Loétaé.

Líteapóla.

Fé	: Fé (Seán Clárac, 56, 68, 142, 299, 433, 243 (faoi 538, 1016, 1021), 605, 721, 739, 759, 1049, 711. (Fé, cupla uair 7 faoi, cúpla uair), fá éionn, De h. 125, fá De h., 126, 131, 711.
Atamíto, molpamíto	: Atamáto, molpamáto, An Aḡallam 7 na rean leabha ar fad). (Ce. reirfeam, Seán Cl. 341, reolpam, Seán Cl. 363, 711.—míto le i-ḡmaḡra.
Saoluinn	: Saeḡealḡ, Saeḡilḡ.
Préamh	: Préamh, prémh-ríocht, De h. 125.
Ar tóir	: Ar tóir, De h. 125.
Taḡan	: Taḡann.
Cuirfean	: Cuirfeann.
Do ḡeim	: Do mḡne, De h. 126, do munn, Seán Cl. 470, munn, Seán Cl. 298, do munn, Céitḡ.
Ir mó uime	: Ir iomḡa uime, De h., 711.
Uair ḡeim	: Sae foḡa ḡa nḡeapna, De h., 133, 711.
Sae uime éleáctamh	: Sae neac éleáctar ceol na héirfeann, De h.
Aḡ an tceime	: Aḡ an teimḡ, De h., 160, ón teimḡ, De h., 160.
Seimc	: Seimh, Seán Clárac, 711.
Aḡ taḡaint	: Aḡ taḡann, Seán Clárac, 324, 711.
(3) Ulaḡa.	
Aé an	: 'Aé aon, Sae aon.
Sḡaḡan, 711.	: Sḡaḡán (7 na "hán" anna)
Fiaḡain	: Fiaḡáin, 711.
Quite	: Oi.

Ir féoir tuilleamh pomplaí a éir ar fáil.

Mairt leir an sḡaí ar fíolmáí curo de na fuirmeaḡa, rin 7 le uéanamh na bḡocal 7 na cainte, uéanpamato tráct ó am go ham orḡu 7 ar na foḡla aonraic.

Mairt le canamhnaḡar a éir i sḡló 7 poimntí neamh-éitḡeann a' baint leir 7 a' tráct air, ba éapḡ go mbeaḡ iurleabha rḡeipialta le n' aḡaḡo rin, aḡur an éaint aḡa ḡon pobul 7 o'ḡimh ar fao a éoinneál sḡan.

TOMÁS Ó MÁILLE.

Comórtar Airtmíste

Tá comórtar airtmíste (nó tionntoḡa) eile ar bun .i. Saeḡilḡ a éir ar píora Déapla. An té a tḡeartuḡeann éile uḡoar uair faoi reo rḡmíobáḡ ré sḡan moill go tḡí

seán mac lellan,

Rúnarḡe Coirḡe na Leabair,

i Spáro hím,

Baile Áḡa Cliaḡ.

Níor cuirḡaḡ aon fuasḡa faoi rin ra Stoc cḡo sḡur cuirḡaḡ fuasḡa ir na páirḡir sḡallḡa. Rinneáḡ an cleap céaḡna linn éana aḡ sḡalláḡ ḡimh naḡ nḡeaprairḡe aḡir é.

FUASḠA I N-AISSE.

'Na uéir rin féin, támuir a' tabairt fuasḡa i n-airḡe ḡo mar tá go leor de léiḡḡeoirí 7 de rḡmíobneoirí an Staic a o'ḡeapḡaḡ cur irḡeac air. Saeḡilḡeoir mar ar bí a tḡirḡe ar Déapla 7 a bḡuit curo mar ama ar a éoinairle féin airḡe uéanpḡaḡ ré na céaḡḡa punt éile bliáḡain ar an tionntoḡo reo ḡa sḡuirḡaḡ ré veir éapḡ air féin éirḡe. Níor mḡrḡe ḡo réaḡaint leir ar éum ar bíḡ.

píora Den Oirḡe Leir na Sídeḡa

Ir uóirḡ liom go bḡuit tóir ar éile uéam uoime ar fud an uóimh ar páraí capall, aḡ rílim sḡur mó an tóir aḡa aḡ muinntir éonamara ar páraí capall, nó "páraí" mar veir ríao féin, ná aon uéam eile faoi'n nḡrḡim. Uíonn páraí capall uair ra mblíam i n-Uaḡtar ḡro, 7 cruinnuḡeann na uoime ar 'éile éimh i sḡonamara i n-Uaḡtar ḡro an lá rin.

Lé ḡul éapḡ timḡeall an bḡeap, tá leirir mḡir ríurḡe ríde míle ó Uaḡtar ḡro, aḡ leir an aḡḡoirḡa tḡeapna na sḡnoc a uéanamh, níl ré aḡ oḡt míle. Lá páraí cúḡla bliam ó foim, bí aor ós an baile le ḡul aḡ na páraí aḡur ir tḡeapna na sḡnoc a bḡoḡar le ḡul, aḡur lé veir i n-am aḡ na páraí lá ar na báraḡ, o'ḡaḡaḡar an baile an oirḡe poimh ar a h-aon nó a uó élos, bí an oirḡe, bḡeáḡ sḡeal nuair a o'ḡaḡ mé féin an teac ar a h-aon a' élos ran oirḡe.

Ní raib aon uime i n-aonḡeacḡ liom 7 bí bealaḡ an-uairḡeac poimh. Cumhḡis mé, nuair a bí mé míle ón teac, go raib fear cupḡa tḡor i n-Uoirḡe Faoa,—aḡ aḡa leaḡ bealaḡ uir leirir mḡir 7 Uaḡtar ḡro. Bí cárnán beaḡ cloḡ or éionn na háite a raib ré cupḡa, 7 nuair a bí mé ós uir-éillirḡe, éapḡ mé na cloḡa rin. Sé an éaí ar tárla ḡon fear a veir cupḡa ran aḡ reo, timḡeall tḡí éaḡo bliam ó foim bí cloḡ ḡuḡ, ar nor sḡail, ḡa baint i sḡamur. San am reo, ní raib aon bḡirḡe ann 7 bí na fir aḡ tabairt na sḡloḡ reo tḡeapna na sḡnoc go tḡí Uaḡtar ḡro. Ar an mbealaḡ ríor uóirḡ eallḡaḡ fear aḡa 7 cuirḡaḡ é ran aḡ ar éit ré, 7 ba 'in ar bárr enocáin.

ḡeann ré amaḡ ran oirḡe 7 ḡeann mḡre le Uaḡtar ḡro. Ba sḡeap sḡur uóirḡaḡ an oirḡe 7 sḡur éorruis an sḡaḡ 7 bḡeapḡuḡeap éapḡ timḡeall 7 cá bḡuḡimh mé féin aḡ aḡ bun an énocáin i raib an fear cupḡa. O'airḡis mé eamhḡ, rḡanruis mé, ríḡ mé, aḡ má ríḡeap uairḡis mé uéam mo uairḡ. O'iomruis mé éapḡ aḡur éaḡo o'ḡeicḡimh aḡ tḡirḡ fear 7 tḡirḡ ban. Bí na fir sḡeapḡa ar nór ríḡḡe 7 na mḡa ar nór banríoḡna. Éit mé leir an rḡanraḡ. Táimḡeapḡ go tḡí mé 7 munnḡeapḡ fáimhḡ éapḡ orḡ. O'fíapḡuḡis uime ve na fir cá raib mo tḡuall an tráḡ rin ve oirḡe. O'imruḡeap mo rḡeal ḡo.

"Ara," ar reirḡe, "ná bíḡo faicḡoir orḡ. Veirḡ tú i n-am aḡ na páraí. Taraḡis i n-aonḡeacḡ linne an éit eile ven oirḡe 7 tiubḡamuir aḡ na páraí ar marḡin tú."

Táimḡis mḡrḡeac uom 7 uubḡar leo go raḡaimh leo. O'éirḡis mé aḡur ríḡs beaḡ aḡa ar mo láimh aḡur labair rí go éineálta liom. ḡuḡaḡar go bárr an énocáin mé aḡur i n-aḡ cárnán cloḡ a veir ann, éaḡo a bí ann aḡ poll cruinn ríor ra talamh 7 uóirḡimḡe aḡ uol ríor le na éaḡo. Cuairḡ curo aḡa ríor 7 uubḡaḡar liom iao a leanaḡaint. Táimḡis an éit eile mo uairḡ. Ní raib aon rḡaḡ orḡ mar bí an beaḡ a bí i nḡrḡim in mo láimh a' labairt an-éineálta liom 7 mear tú naḡ raib mé tuitim i nḡrḡo léirḡe.

Cuaḡmar ríor, ríor, ríor! Síleap naḡ rḡaḡaḡo ríao go veo. Sa veirḡaḡo éapḡaḡar irḡeac i reomra. Suirḡeapḡ ríor. Sḡeap uime ve na fir ruar aḡur uubairḡ.

"Ir fao an lá mḡrḡe i nḡairḡ sḡeim fáil orḡ-ra (mḡre). An cumhḡeac leaḡ nuair a éapḡ tú an cárnán cloḡ aḡa or éionn m'uaḡḡe. Mar uóḡaḡtar ar rin caḡḡe sḡaḡ uime annreḡo tú a bḡuocáḡ tḡí huairḡe le n-a élarḡeamḡ."

Tuitḡeap i lagar. Ba i an beaḡ a bí labairḡ go éineálta liom a raib uirḡi an éaḡo tḡí bḡuocáḡ a éabairḡ uom. ḡeann rí liom 7 éuir coḡar in mo éluar—"léim ruar ar mo uóimh." Léimeap 7 o'imḡis rí mar o'imḡeḡaḡo teimntḡeac, aḡur mear tú, a léiḡḡeoirḡ éporḡe cáir éit an veirḡ aḡaimh aḡ ar tḡuim ceann ve na caḡḡe, a raib a mḡreac tuitḡe ve, a bí a ríḡ i sḡeann ve na páraí, i n-Uaḡtar ḡro. Sḡoḡuḡis an capall pára 7 an veirḡ aḡaimh a' mar-caḡeacḡ air. Fuairḡeamur sḡro an uime. Rinneamur aoirḡeap ven oirḡe.

míceál mac conḡaola,

Coláirḡe na h-íolḡrḡoile,

Saillim.

CAOINEAD AR ĆNOC ÁIR MOLAD NA MAĖDINE MUIRE

I.

A MeaĖsaĖ ċruarĖ na nġlar lann nġear,
Do b'iomrĖa ġiaċ (ġiaċ, ġleo) 'r teann ċaċ
I oċionól (aotinneol, lr.) pluas ġr ċú aġ aonar ann
Do ċuit lċo lġm-pe real.

II.

Nġor ġriaġnéirĖ mé so maġ aruaġ
Deaġs aġ ċóir nĖ ċrċaċ aġ ċorġ:
ġr deaġs liom ġur cealġ so ċruarĖ,
ġr naċ neaġs ċrom lġm to buarĖ oġc.

III.

Do b'faġa to ċruall i n-imġém
O'ionnraġe ġinn ġr na ġġiann,
Ó ċir to ċaomġ so ġlmmr ġáil
Doġ ċealġa(ġ) maġ iat toon bġr. (?)

IV.

OiomġadĖ to ċéile to ċeann
Do ċaġlleaġ le meaġ na ġġiann:
ġr mo ġir óġlaġ, mo ġir mac,
ġr mo deaġsġaġ ba ġaġs ġiaċ.

V.

Mo ċumairĖ mo toġn ar lġr;
Mo ċumairĖ mo ġsaġ ġr mo ġġiaċ:
Mo ċumairĖ Meaġsaġ ġr ċiaġoan;
Mo ċumairĖ liasġn ba ġreāġġa ċiaġ.

VI.

Mo ċumairĖ mo ċomġeāġ ġr mo toġoan;
Mo ċumairĖ mo ġrġġ aġur mo ċeann;
Mo ċumairĖ mo ċorġnaġ ó'n oġc;
Mo ċumairĖ maġ ċáir aġoir ġan ceann.

VII.

Mo ċumairĖ mo lġġġáir ġr mo ġreann;
Mo ċumairĖ mo ġeall m ġaċ áġo.
Mo ċumairĖ mo lġġ aġur mo neaġs;
'S mo ċumairĖ ó noċt amaġ so ġrġaċ.

VIII.

Mo ċumairĖ mo ċreġir ġr mo ċruall;
Mo ċumairĖ mo ġian so lá an bġr.
Mo ċumairĖ mo ċaġse ġr mo ġém,
Mo toamġ mo laġġa ba ċáir.

IX.

Mo ċumairĖ mo leabaġ ġr mo ġuan;
Mo ċumairĖ mo ċuaġs aġur mo ċeāċ.
Mo ċumairĖ m' éroāġ ġr mo blāċ;
Mo ċumairĖ ġrġn (ċrġroġe) mo ċrġr ġear.

X.

Mo ċumairĖ mo ġaġe ġr mo ġġém;
Mo ċumairĖ mo ġeġo aġur mo ċaġse.
Mo ċumairĖ mo ċirġe ġr mo ġurġoan; [maom(?)].
'S mo ċumairĖ mo ċrġ comġle ġaġse.

XI.

Mo ċumairĖ mo ċáirġe 'r mo ġaġil;
Mo ċumairĖ mo ġumġtear ġr mo ċara.
Mo ċumairĖ m' aġar ġr mo ġāġar;
Mo ċumairĖ 'r mo ċāġ toċt ġib maġb.

XII.

Mo ċumairĖ mo ġáirġ aġur m' ġáilte;
Mo ċumairĖ mo ġlġmte ġaċ am.
Mo ċumairĖ mo ġultġn [mġlte ?] ġr mo ġólġr;
Mo toġliġ toġlġr ġib so ġann.

XIII.

Mo ċumairĖ mo ġleaġ aġur mo lann;
Mo ċumairĖ mo ċeannraġġ ġr mo ġrġo.
Mo ċumairĖ mo ċir aġur mo baile;
Mo ċumairĖ ġib i n-am an ġiaċ (ġiaġ?)

XIV.

Mo ċumairĖ mo ċuan aġur mo ċala;
Mo ċumairĖ mo ġrġrġaġ ġr mo ġioġaġġ.
Mo ċumairĖ mo ċaġrġe ġr mo ċeann;
Mo ċumairĖ ġaċ am ġib so ġeāġ.

XV.

Mo ċumairĖ mo ġaġ so ġiomlġn;
Mo ċumairĖ ġib i n-am an ġiaċ (ġiaġ?)

I.

ġr méim liom a ġeġáġad m' ċúmmar ġá lāġar
Le conġnaġ ó áġo-māc ġo-ġrġáġmar na ġioġaġġ
An Reāġam naġ leānuġs maġ bém ġeāġarġ áġamġ.
An t-aon-bean toġ-āilne toġr ċāmic ġa ġraoġal.
ġeāġla ġuaġ ġrġāra āġ an am ūo ar ċāġla
An Rġ ġeal 'na meaġon ġlan lġn-māireāġ ġnaoi
ċar ġanġraġġ ġaċ toġeam toġar 'ra ġeāġrġ mġir i
n-āirġe

Ċé ionġantaġ le n-āireamġ a mġreāġġaġġ so ġioġ.

II.

Ċé poġlleaġ é Phoeġur ġr lonġraġ i an ċarġa
ġr ġrannmaġ i an Reāġa ar ġrġir ġlām 'na ġurġe
Vġnur ġuaġ ċlġ mġir ó ūġoair ġr bġroāġb
ġr Helen an bām-ċneir ċuir āġ ar an ġraoi.
Nġor ċionnraġam an ċāġo-Rġ aon ċeann toġoġ, toā āilne,
Deġ ċom toallġaġ le Māire le ġreāġġaġġ a ġnaoi,
Oġl-māiġtoean ġr mġāġar Deġs-mġic na nġrġrġa
Do ġuġad ġa ġāġla lá noġlaġ ġioġ.

III.

Ba bġġlaġ, ba ġeāġlaġ, ba leabaġ toġar a ċraoġ-foġc,
Ba moġamāil ġeal ġan ēalāġ a ġeāoan ċaġr mġn,
Ba toāġa ċaġr mġr-ġlioġġ anuar ċuġann ó áġam
Tmle na nġrġāra i lġr-ċeāġ a ċroġe.
Ceannra ċiġn ġrġáġmar, ġan aon loġġ ná ċāile
De ġlġr-ġeoġ na bġaġmaġġġ ġr bām-lile ar ċraoġb
Dean annraġġ, ġaċ toġeam ċeāġ bġor toġġraġġaġġ oā
Sāġ-māc

Ĥré ġreann ġlan ġr ġáirġ leġr, naġ ġāġ ġeāġ na
raoġal.

IV.

Nuaġ laġraġar ġáirġe ġáirġime na ġlġ-mġnā
Nġor b'ionġnaġ liom Phoeġur toā lémeāġ so
ġroġe
ġr laġraġa ġreāġad 'ran toġaġs-mġir le ġréme
Le ċaġneamġ an Reāġ an Deġ 'na ċéile āġ Ċrġorġ.
ġr ġaċ amġeal ġeal lonġraġ i ġeāġarġ ġreanta an
āom-mġic
Ĥā meaġ an āġar ionnraġic ma ċúirġ ġlām 'na ġurġe
Toā toġaġoġ real so ġrġpaġ so toġi an annġir māireāġ
mġmte
Nġ ċuirġeāġ oġm ionġantaġ a toġiġlġnt ġa ġraoġal.

V.

A bānāġra, ġr āilne i mġreāġġaġġ ġr i naomġaġġ
Toġr ċāmic 'ra ġraoġal ġe ó éinne toen ġrġol.
ġeannmaġoġ, ġrġáġmar, ġáirġeāġ ċaġ ēan-bean,
ġr mġmte le bġaraġb i n-aomġeāġġ le ġurġeāġ
Oġon ġeāġra m'anam ġmġrġeāġ ó ċāir an ġeāġarġ
mġaġlġaġs
Ĥrġo an ċaġneamġ ċuġaġr toġm-ra so toġġraġġaġġ óo'
ċroġe
ġr maġ ċaraġo ċeāġ m' ċuir-ġe, a ġeāġla ġreanta
ġreannmaġ
Rġrġoġis mé ġan am ūo 'na toġmaġġarġ mo ġnġom.
Ĥile a ċomġnuġs i ġġill mānnāġm ċuġleamġ ġ
ċeāġo blāġam ó ġom a ċum é ġeo.

IARĤLAġ Ó ĊONAILL.

Ċolāirġe na Ċaġraġse Oġrġe, āġ Ċiaġ.

Mo ċumairĖ mo ċionól pluas;
Mo ċumairĖ mo ċrġr leomān ġroġe.

XVI.

Mo ċumairĖ m' imġr aġur m' óġ;
Mo ċumairĖ mo ċeol aġur m' aġrġnear.
Mo ċumairĖ mo ġrannān ġr mo bānġraġġ;
Mo ċumairĖ ċanġalaġ ġib ċorġe.

XVII.

Mo ċumairĖ m' ġion aġur m' ġiaġaġ;
Mo ċumairĖ mo ċrġr toġaġb laġ.
Mo ċumairĖ—ūé mo ċumairĖ iat—
'Sa leāġan i n-imġém toġġiann.

Nġ DEIREADġ

N.D.—Ba leġr an t-āġ. N. Ó Ĥeāġāġm an M.S.—
AR DEIS TOġ OġN ġaġeāġ ġrġáġmar.
an beirġeāġ.

An Samplað

Siubail uait liom-pa a léigsteoir, amac faoi'n tuait, mar tá an t-earraíocht doibinn ar fáil. Tá na huain ag macar agus ag meróis ar na báncaib; cuma glar an earraíocht ag teacht ar énoc ir ar cumar; an shian níor áirve ar an rpeir; fuirgeas go háirtean aer ag reinnm ceoil doibinn ag fáiltiú roim an earraíocht bog; an rúg ag éiríse in sacluib dá bfarann, agus boise agus beata in an ngeolaó de shaoit anvear atá loctaisge le cumraíocht na hitearac ir na creafóise.

Teanam oir amac faoi na beannaib áirve maorú, faoi coilltib tuda. Duabreaca, siunhaire, ear rpután meara biothgaila ceolmair, atá ag léimniú anuar ear clocaib ciumne pleamna, glara.

Ir veap an raorac atá le feiceál ó bairraib na n-áirve-beann—na páirceanna glara agus blátaanna áilne áta forcaite le maitear na spéine ag fár ionnta, na coillte agus an tuitleabair úr ar na crannaib, na h-éanlaic móir-timceall opaim ag cantain, na suirte dá tceadabair agus dá bfuirreabair agus ríol dá eir ag na feilmearaib go léir, an shian ag taitneam agus sacluib ar áilleat an doimain. Na rpeirac go lásaí cimeálta san néall san ríal, ac coir-rsamall liacl-bán amail énoc-oirpe rúirte ar cumhair mair glaine suirpe i oirp éisim i bpaó i scéim.

Ir gearr go mbíó ré 'na Samplað arir. Beró an shian go h-áirve i mbuail na rpeirpe, i ag eir doibinn ar uime, ar beiríreac, 'r ar feiríre. Spuitanna na rleirte tpuomuište agus san 'na n-áir ac clappaíca cama, tuda ag ríneabair ruar ó cumhair na loé go bairraib na n-áirve-beann fpaorí.

Beró cionán na beirte le cloirteál agus i go raoríac, ceolmair ag obair go tian i meap na mbíac, agus ran bpaorí cumra corera; beró na beiríreí amuiš go suailiú i locaib glé-glana na ngleann; an rpeac gear fá blácl coir aibne, na bairraib go háluim 'rna suirpe, an tuitíre ear timceall ag sairíú linn.

Faol'n amirp doibinn aerac reo ir taitneamíac agus ir rláinceamail tuit ag rpairecearac i lúib coille craobaiše, ar épaíš locla, nó ar bpaic rpuiballáim clámpánaí, agus in na gleannraib ceoir nuair a bíor an shian 'rpeir írlú ríor ran iartar órpa, agus tpeacabair rpaclmair na horóce ag bailiú ear timceall ar eirle ruo. Tá tpaoríreac éisim ag baint le oiríreantair an tSamplað, leir an scíunear neam-shnáclac, nuair a bíor an doimain moir loctaisge le ríolur aipearac na gearaiše, agus san rmeabair ar aer, san ceol ó eán, san síos ó míol ar óruim na talman reo.

Agus i sceann tamail, tagann an maríneacán, agus lartar an doimain leir an veirge glóimair, éiríseann rí an lae, bíonn an t-oirtear i gearr lartar, na néalta amail loé órpa, agus an tuitíre lán leir an ríolur áluim.

Tá an t-éan doim cútalaí ar na tiorraib i n-imiscéim ar air linn, agus i ag canaó san ríor ar ruo na tuait, ir i nroimíreac na scoillte moir craobac agus na fáiltíreaga beaga eirreabair átar ar "Eogamín na n-éan," tá ríac annre na gearaíca, agus na gearaíca víob ag tóeanaí ríorir agus doibinn ar na rpeacabair, agus ar víon na tuitíre le linn an t-Samplað fapa buirde. Tá na feilmearaib go snotac ag baint na móna, agus ag rábail an fpeir; átar ar an aor ós ag ríubail na bpáirceanna ag baint blácl agus ag loirp neapaca; ní bpeas a rácl nac bpeadš an ruo an óise.

Tá na ba 'na lúirge faol rpacl na gearann go rocar, ruamíreac pártar, ag cogaint a scípe; na caoirp ruar go háirte ar fpeirraib na gearac, nó ráirte irteac faol'n bpaoríac le teann teap na spéine. Uirle cumra ar éannaib 'rna h-ubail-suirp, blácl áilne ven uile éireat dá bfarann; n-uirge ag fár 'rna rputannaib agus 'rna locluib marbánta, ac amail 'rna h-áirveabair, mar a mbíonn an t-uirge 'na rpaclán doibinn ag ciumneacán glé-shorm na rpeirpe.

Saot bog, ear an tSamplað ag bog-fearaícl.

Muirgeo! muirgeo!

1.

Muirgeo go veo, Muirgeo go veo,
Do éorpa glóirac áirve,
'Sé fíor na nveor, 'sur coir an úrion
Don veoríre éirí ear ríal?

II.

Muirgeo go bpacl, Muirgeo go bpacl,
Mo spácl ó lá go horócl,
Do maša clácl go fpaiprings bpeadš
'Siacl spácl 'sur éirí mo éiríre.

III.

Muirgeo go héas, Muirgeo go héas,
Do rleirte maorú, eirín',
An fpaocl, an fpacl, faol shaoite spéin',
'Siacl réac mo éirí go luan.

IV.

Muirgeo a corócl, Muirgeo a corócl,
Do raone spíre san éim,
An fíal san rpaon, an rpaocl san ríon,
Ir ciumin liom iac, mo léan!

V.

Muirgeo go buan, Muirgeo go buan,
Do éuanta ríorma ceoir,
Cé ruar mo éuair i n-uairgear tóir,
'Sí sair do tann mo ceol.

LIAM Ó RAŠALLAÍŠ,
Béal An Áta.

"humanitas."

"Shuaireac nua litarpa a eir ar ríubail éirí an nšaeoirš," reo é an curpóir atá roim "humanitas"—irreabair rpeireamail atá tagta amac an ríite reo. Leabair do na héirpí é reo—leabair to lúcl na rmaointe.

Leabair nua ar sacl caol "Humanitas," ní hí an šaeoirš 'na ríor an bpacl a cionnterput ac tobair Cíocl leacl ar ríocl. Sé bapaícl lúcl a ršpírecl ear ar an gearra ríon "ir gearr ir fpeirp teacl ar an éirínn ir tual t'Éireannaíš." Ní fíor agaim ríon.

An t-áirp páoríac De Úrion—Donn Píaccl—Tópna—Ragnail Mac Siublaíš, C.S.Sp., cur ve na h-aimíreac a feiceamair leir na ríoraí ríor atá ra leabair reo.

Na nšíota ríon ar Provence—ar na léirgeab tóinn—ir beag nac mbáireamair ven "fíon ríoré" ríon a t'ól Donn Píaccl ann 7 eom ríor líomcl ir eirreap ré ríor air. Agus "hinter ven berge"—ag R. Mac Siublaíš, C.S.Sp.—níl Éireannaícl becl nac molpaícl an tpeaccl bpeadš leaclan-inntinneac ríon.

An fírlíreaccl—tá rí nua fpeirp—ag veapíaccl tóinn éirí an leabair uirš molamair do sacl šaeveaccl é léirgeab—b'fpeirp go bpacl loclar ann ac bíob ríorš agaim agus ršpíreacclamair go gear íac.

Ruo ionmólta é nac nšabann an leabair reo le éirícl 'na le eirge. Lean ar mbeacl ríon, a leabráim bis agus ríocl ríocl agao.

p. b

ran scíob agus i meap na luacl 'rna eiríreaccl agus na h-áirveabair iarscúclta nac bpeirtear ionnta beiríreaccl a baint le rpacl amail, ac mion-aimíreaccl na rpaclíreaccl naorš an suirp fapa, an ríppíaccl meap, an ríonnaccl alpaccl, agus coirp aonpacl na tuitíreaccl ar an lúirtear tpaoríreaccl, an šaot ríon ag iarrpaícl raone a spíoraícl agus a meallaccl éin ríocl ear agus ríomíreaccl gearge.

'Eirle ruo ag eir átar ar éiríreaccl fíora Cíocl, ruamíreap agus pártaccl ar 'eirle ní, agus doibneap ar sacl ruo atá beo ar an ríocl reo.

míceál ó šráinne,

Baile Spáinne, Baile Mac a' Báirp,
Mócl Spáinne Óise (15 bl. t'áoir).

An Cleamhnar

(An lean ó "Stoc" Aibheáin).

Cuaró an beirt amac 7 u'fáirs-easair a' lúbán ar a' rtabla. Daró móir a' rólár do'n cúpla iad a beir thealuishte leob, mar bíodair i bpiotóir éasair éonr bíodair iricis. Agus bí faicéoir a' tpaol oppab, mar ní raib bíor acab, cé'n pumnte a mbraicéirde iad. Ac ar a beir imicishte féin dóir, bí bíor as Cáitín, so raib pí in amh-péir in aórtar an anró éo dona 7 a bí pí aruam. Bí bíor aice sup a' teacé uá "h-iarra" a bí mo úime. Bí eolur maic aice air éana 7 ceap aice air, arae ní tiocfaid iad ar beal a h-atair ó marom so faoicín, ac a' cainnt air, uá h-éiríde leir. Duacailt theireamail ar an lógán é. Bí neapc aigis aice. Da fear maic tiosburaé é, a bí in ann aipe a tabairt uá shraite so tosta. Cuirfeá rlat ar paróirce ful a bhuigfeá a léitíre eile u'ghoair fip tige ip uiláir. Bí bíor as Cáitín rin so maic. Ac nac raib pé dunáite a uá h-aor féin? Da fear bpeas theanta, uiradanta é, uíol mná a' bié. Ac in a uiair rin, ní féatpá é a cup 7 geomórtar le Peatpá Seáin Éanna. Ní raib faoigilt a' sháipe a' pumnte pa trúit aice ac so h-annam. Ní raib a éraiceann ac shap pocac le h-air eiaicinn shil mfin Peatpáir. Ní cuirfead pé a' luarsad tú le fuinneam pa uampra (má bí uampra a' bié aice!) mar cuirfead Peatpáir. Ní raib pé in a fonnadóir ná na ceol-tóir . . .

Nac bpeas nac leigfead a h-atair uí fémeacé! Le h-aíar léin a rugad í, uar léití féin; le h-aíar "airteamlaéta" a h-atair a páirú. Níor bíu leir í a ceatú fú amam so uciubapad pé do'n fear reo í. Silfeá sup é an éaoi a raib pí aice.

Le bponnat ar a poza úime. Bí pé ceapad so scuifead pé faoi theapa uí é póra, rin nó so meallpad pé í, nó puo eicint. Da móir a' meapball a bí air, muir. Ní pórfad pí féin ac Peatpá Seáin Éanna, uá mbead pé léite so liacpad a éann.

Sim iad na rmaointe a bí a' pué éirí éann Cáit éirí a h-atair 7 Tom Mór imteacé, agus níor bí féoir le Peatpáir, rinro a baint airí so ceann cupla nóiméad.

LUARÓTEAR NA CÉADTA . . .

"A' scluin tú a Cáit. Tá mé péir leat anoir. Bí bíor a'm aruam sup mar rin a bead pé ra uipe. "Luaró-tear na céadta faríor nac bpórtar so bráé."

"Eirí uo beal 7 leis uom fémeacé" aoir pí 7 rpadar innti, cé nac leir-pean é.

"Ní pórfá mipe an búpla rin so mbeirtear arírt é. A' scluin tú mé a Peatpáir, ní pórfá mé Tom Mór a lógán so bpórfá mé an fear nár rugad. Sim é anoir é, a Peatpáir."

"Ac caife tú."

"Cé cuirfeá 'un caiteacéála uom é, fipruigim uíot."

"T-atair, u'eile."

"So uosa Dia ciall uuit, a b'in é bfuil bíor a'u fúm feara corócinn. Pórfá mé túra, a Peatpáir éiríde" 7 cuair a glór 'un mínead ar a uip, 7 leas pí an ceann uob uilip ar a uet.

"D'fearr uinn a Cáitín. . . . D'fearr uinn. . . . D'fearr uinn . . . im-teacé . . . le éile." Bpuacé so maic a bí an méro rin, ac ar ionn-puige air arírt, fuair pé leir a éuro cainnte ní d'fearr.

"Níl an oipead aigis a'm-ra leir, ac mara bfuil tá mé luac láir le na faoicín. Agus mara bfuil t'-atair páirta; buel bíor aice.

(Tuille le teacé).

Leabhra a Sgriobh,
TOMAS O MAILLE.

ANGHAOTH ANIAR (3s.)
MAC DATHO (1s.)

Innsean nua ar an sean sgéal.
URLABHRAIDHEACHT
AGUS
GRAIMEAR NA GAEDHILGE.

Cuid a I. (Fá éadach, 7s. 6d.), tracht ar Urlabhráidheacht (foghraigheacht); i gcoitcheann, agus ar chanamhna na Gaedhilge.

AN GIOLLA DUBH.
MICHAEL O MAILLE,

Iad uilig le faghail ó.

COMHLUCHT
OIDEACHAIS NA HEIREANN,
89, SRAID AN TALBOIDIGH.
BAILE ATHA CLIATH.

TUSAD BÚR SCAD DRACAS
DO'N CUMANN SAEBEALAC IS
FEARR

AN CUMANN IB ERNACH
INSIURALA TEO.

i h-aíar tóiteam 7 coitcinn.

Bpíom-Oirí—48 7 49 Spáir an Dáma,
Ac Clac.

ná polasaite is ionláine le
fásáil.

TEAC DOITEACÉ.

Áit teacmair le hais laeanta
UI MHONGAIN,
CÁRNA

raoipe. Tá comgar reoltóipeacé,
bátoipeacé 7 rnaí ann. Iar-
aiceacé toca 7 fapige ann. Tá tosa
Saeóilge as 'eile úime pa teac.

O GORMAIN AGUS A CHOMH.

clóóirí 7 luét uíolta
páipéir agus leabra

SRAD NA SIOPAÍ, SAILLIM.

Colaiste na hIolsgoile, Gaillimh

SEISIÚN 1930-1931.

Sgolaireachta na Gaedhealtachta. Leigheachta i nGaedhilge

Tá Sgoláirpeacé le fásail as Saeóilgeoirí ó uútear mar leanar:—

- (a) £60 ro mbliadain ar fead ceitpe mbliadain uo úaoime a bfuil bungrúu na hIolsgoile bainte amac acu.
- (b) £60 ro mbliadain ar fead uá bliadain uo úaoime eile ór cionn oet mbliadóna uéas a bfuil com-éruim pozluma oiré.

Tuúppar léigheacé i nSaeóilge, pa sColáirte, ar na haúdar pozluma reo leanar: Tráctáil, Seóileasair, Cúntar-aíreacé, Seanáir, Ríomáirpeacé, Tíreoláirpeacé, Fíric-Ríomáirpeacé, Oiréacáir, Lúbeoláirpeacé, 7rl.

Ní déir ar na mte-léiginn ac ualgar beaga a íoc.

Donuime acá as cup irteac ar na Sgoláirpeacé tuar-píomíca ní móir uá iarratar a beir iricis Róim bealtaine 24ú, 1930.

Le fuirpeacé iarratar agus tuilleam ughair a fásail rgríobtar as Rúnáirde, Coirpe Sgoláirpeacé na Saeóilgeacé, Cóláirte na hIolsgoile, SAILLIM.

(ní adomóctar don leirí nac sgríobtar i
nSaeóilge.

CLUID EOGAINÍN

LEITIR Ó CARAIDÍN DÍLIS.

A Eogainín, a éapa,

Ir uóig liom sup éuala tú tráct ar na lonsa móra atá as teact irpeac éuis Cúan na Gaillimhe le cúpla bliain anuas, ac b'féidir naé raib tú féin amuig i n-áice don ceann aca. Mar rin, cuipfe mé ríor tuit ar tuiar a pinneap féin go uci ceann de na lonsa móra reo.

AS OUS NA GAILLIMHE.

Tráctóna i n-oirpeacó mí Meadóin an fógáirí do bí ann, 7 ní raib an amirí go maí mar ir snáct an t-am rin de'n bliain. Cuatár féin 7 mo éapa ríor éuis an sealaó 7 annrin bí an "Dúin Dongur" (ré rin an saltán in a uéiríeann an luét mipee amac éuis an lums móir) 7 bí saé puo péiró le corais. Bí ríor saóite as réirpeacó ac ní raib ré go r-an-šaró. "Seatár real 7 maectnuigear tamall." Conn-ácar na pluagte daoine as cup a mbeannaect le n-a nsaolta a bí as tuit ear leat éuis Meiriceá len a rliže beata a baint amac: ba uais-neac 7 ba bponac an paóaré é. Bí an caoineac le cloirpeal i bpaó o'n áit acé nioir 'piú biopán é—bí orpa a seáirpe u'fágáil mar bí bunneán an "Dúin Dongur" as réirpeacó, 7 ir iomra epióde a bí as bipeacó nuair a éualačar an bunneán céatona.

AMAC AR AN DOIMHIN.

Sul i bpaó, bíomar as sluairpeacé amac ar an bpaipge móir go uci an áit in a raib an lonsa as fanacé linn. Bí saé uime go maí ar feacó tamall ac i sceann fice nóiméac, nó mar rin u'airígeamar go raib an fapipge go h-an-šaró ar fao. Coruis na connta móra as bualaó i n-ašaró taóibe an saltán 7 bí ré as luaršacó anonn ir anall le láropeacé na uoimn uiréan.

Anoir 7 arir buailfeacó taom tinnir uime 7 pul i bpaó bí beagnaect saé uime go h-an-tinn ar fao. Bí mipe go maí 7 bí an-rpórt ašam-ra as šáirpe 7 as magacó faoi na daoine boecta. "An té acá tuar óltar uooc air, an té acá éior buailtear cor air."

BU CEART OÁ SAÉ SAETÓLGEOR

1 mbaile áta cliat

SAN DON DŮÁN DO CEANNAC
AC

Aran

uif

Chinneide

AN T-ARÁN IS FEARR OÁ
NÓEANTAR.

124 GO UCI 131 SRÁID PÁRNEILL
ASUR

bácús naomh páorais,
baile áta cliat.

Sután—3141.

AN SOITEAC MÓR.

Nuair a fpoiceamar an lonsa mór (lonsa móir bí innci san amir) éuaró an "Dúin Dongur" earc timceall uippi, 7 a éapa, cuipfeacó ré ršannpaó opt feacaint air, 7 seallaim tuit naé raib rípe as luaršacó anonn ir anall mar bí ar nšaltán, bí rí in a pearaš go uána, san áirto aici ar na connta nó ar an nšaoit. Sa uerpeacó, éuacamar ar bóro 7 a ueréiro u'áilneacé 7 ué compóirto bí ann, ní feiréacé i uoacé móir áluinn i mbaile móir. Baile beas bí ann san bpeas a ráó. Tusaó cupán cae uóinn 7 ear éir cúpla uair bí bunneán an "Dúin Dongur" as sluatáac opaim. Bí mé féin 7 mo éapa go h-an trápca linn féin 7 bíomar as rmaoineacó ar an rpórt a beacó ašam as tuit abailé uóinn.

Ní tuirge bíomar irciš 'pan "Dúin Dongur" ná coruis rí as luaršacó anonn 7 anall arir. Bí fapicéior móir ar mo éaparo ac ní pašar féin ac as magacó fúite, ac, a mié ó ní raib ríor ašam céaro a bí i uóán uoim ar an mbeatac abailé! Ear éir tamall bis coruis bunneán an "Dúin Dongur" as réirpeacó 7 bí bunneán na lums móirpe u'á fpeasapit. Bí na daoine boecta a bí as fágáil "Dúin Cnuic éiréann óig" as sluatáac ar a seáirpó 7 as caoineacó, go bponacé. "Ir air an mac an paóšal."

A' filleacó.

Oróce uóu uóreca a bí ann annrin. Bí saot móir ann 7 uo péir éopam-laecta bí rcoipm móir as teact. Bí na néallta uóba as pít trearna na rpeipe mar amiróte allta a bí ar tí bpeit ar uime le é rpeacó ar a céile.—Anoir 7 arir bí an seatac le feiceal 7 annrin cuipfeacó rí a gile ar an bpaipge, a bí as feacaint go feapšacé fíocmar, 7 bíomar as sluairpeacé abailé as an am céatona. Ac, a éapa, as iapparo sluairpeacé abailé, a bíomar; bí an saltán mar éopca ar ópaim fapipge móirpe. Bí rinne as tuit anonn ir anall mar uoime a beacó ar meirge 7 bí mo éapiró go léir go h-an tinn arir. Bí éao orpa mar ní raib an saot as baint corp aram; acé, a mié ó ní raib ríor aca cé'n éaoi a pašar irciš, bí mé as šáirpe acé as šáirpe as

iapparo mé féin a éopaint go maí. Bíor mar rin ar feacó éuis nóiméac ir fice, ac ra uerpeacó bí opm eirge ar 7 bí an buaró as mo éáirpe—bíor féin leasca amac fpeirín 7 ní raib treas as uime ar bit uoim.

Do péir mar bíomar as teannaó leir an sCuan bíomar as éirge nioir feapir 7 bíor féin ar an seacó uime a bí plán, mile burbeacar le Dia. Nuair a bíomar leir-mile ó baile coruis ré as báirpíš go tpoim 7 núair éangamar rciš ní raib caoa le feiceal ac céo 7 bairteac ar saé caob.

Sin é an éaoi ar éairtear an céao tuar a pinneap go uci lonsa móir 7, a Eogainín, mura raib tú ar tuar uen tróit rin éeana ir piú tuit uol air éom taparó ir féirpí leat. Bíor ar go leor tuar ó foin 7 mura raib rpóit ašam ní lá go marom é.

Le saé uoas-šuró 7 beannaect,

Mipe,

maíre ní šuaire.

AN FEAR DO ÉUALAÍO AN
FÍRINNE I NA TIMCEALL FÉIN.

Bí fear ann faoó uo bí an-trapóir asur tusaó ré gléar céoil mar bponntanar uo uime ar bit a uoair-neoacó leir a leiréa a beir aise. Don oróce amán, asur é as caiteam a piopa uó féin go pocair, páim éor na temeoó, éaimc ríbeos asur fear rí ar leic an teallaš, op a éoime, asur u'fapirpíš rí de an raib buaró ar bit ar leir uo b'ait leir a beir aise. Asur uóbaipc reiran go mb'ait leir go han-móir cúmaect a beir aise é féin uo uéanam uo-fapirpíonac, anoir 7 arir, éop 'r go seoirpeacó ré curó uo na neiré uo beacó uoime a ráó i na timceall. I s-epit 'r go m-beacó an buaró rin aise tús an tríbeos clár, a mbíor moirpéal uó meapšacó air, uó, asur am ar bit a seuirpeacó ré ar a éeann é, uóbaipc rí, ní beacó feiceal as don uime beo air. Ac faoi éeann cúpla oróce as éirteact leir na uoimib naé bšaca é, éuala ré an oipeacó rin uen fírinne i na timceall féin 'r sup tús ré ar air an clár asur u'imciš ré féin go uci tpi eicint eile asur u'atpíš ré a amm bairpíó.

TAÓŠ S. SEOIŠE.

CILL RÓNÁIN, ÁRÁINN.

CUMANN URRUAIS

CHATHRACH,

BHAILE ATHA CLIATH.

4 SRÁID UAÉTARAC UÍ CONAILL.

1 mbaile áta cliat.

Com uaingean le Cairéal na Ríog,
Com Saébeatac le Teamair na uirpíac
Com teann le aon pléirí in an sepié
Cumann Urruóar Cátrac áe' Cliat
Connigmuir i nšipinn an t-airgeacó,
Bicó as Seán buró mar a beap,
Asur beiró an t-áó opaim feapca.
Ac ciatl a beiró ašam apoon.

Ná Dean Faillighe sa gCuis.

ÉADAC SAÉBEALAC ar feabar le
fágáil ó

Proinsias Mac Donnchadha
agus a Chomh, i nGaillimh.

A éup uóútar i seommaróe uo
uéantur na hšipeann a éup 'un cinn.

Níl aon triopa in na éuis éuigí a bfuil
nío mó eapirpíre Saébeatac le fágáil
ann ná as

A. MOON, TEORANTA.

A uólar cultaí fear, hataí ban 7 saé
aon troit éatpíš feirtear u'fear,
bean, nó páirpe.

FIOŠFONTA, EŠUMTON.

1 nšallim.

Murrolíní

Níl aon feara pa toman inoiú ip mó a bfuil trácét aip ná Murrolíní. Tápla ó am go ham sup éipis feara ó na daonib coitceanna a rus reilb ap maſ-altair a típe féin; ac go hiontoiú bíoró tpoio agur uórtat pela agur ap pa típ le linn uon taoipeac nua beic ag éipſe. Ní map peo a o'éipis Murrolíní: ní paib cat ná coſat ann le linn uó reilb a ſlacat ap Riaſaltar na h-eaóáile. Bí pé fá pēip le cat a éabairt uá náimhe; ac ní paib aon ſáó aipe leip. Ní cat ná tpoio a bí uatú, ac ptoctáin agur maítear a típe.

Bí an eaóáil faoi péim agur faoi mēar pan am fató. Maſipreap an toman móip, beagnaé, a bí pa Róm. Bí daome mópa, map lúit Céapair 'pa Róm; agur éus muinntip na uóiopta eile omór agur ſéilleat úi. Cailt an Róm a himpiceac i ntoiár a céile, agur anoir tá an "Róm" map amm ap an ſeataip atá ina ppióm-éataip ap an eaóáil. Tá pean-éailríeac na típe rin imtíſte; agur níl pí paibíip map bí.

Tar éip an coſatú móip ní paib muinntip na h-eaóáile pártat leip an méto a fuaipeat map topat a uoiopta pan ſcoſat. Bí baogal go mbeaó acpam pa típ; ní paib an Riaſaltar i nton an típ a ptiúpaó, agur éaimſ Murrolíní éun topaſ. Cuip pé an Riaſaltar i leat-taóib; ac u'fás pé an Riſ map a bí pé. Bí na faipcíní map apm ag Murrolíní, agur ap an áobap rin bí cumáct na bpeap aipe; agur leip rin bí cumáct na hincinne aipe. Ón lá a topaſ pé a' ptiúpaó a típe, topaſ an eaóáil ag uol ap áſatú ap ſac beataé, agur tá mēar ag na tíopta eile anoir uipí.

Níl aon feara pa toman—níl aon Riaſaltar pa toman—ip mó a pinne maítear ap pon a típe i ntoié mbliatam, nó map rin, ná pinne Murrolíní. Tá topat a paotat le peiceát inoiú. Tá ptoctáin pa típ; tá "comérom na féinne" ag 'eulte uime. Tá peabap ap uéantup na típe, agur uéantap ſac puo, beagnaé, pan típ a éapcuſear ó na daonib; agur leip rin, tá trácétáil na típe ag méatú. Tá pnap ap an típ, naé paib. Tá na peilnéapá ag uéanam a noitcill le peabap a éup ap a ſcuio oibpe féin. Uéamann piao níor mó cuparíeacá; agur bíonn topat níor peáip aca uipí. Cuipceap uilſte i bpeíom ap a pon. Leip na uéantup, an trácétáil agur an peilnéapáct tá obair le uéanam ag ſac uime; agur tá paibíip na típe ag méatú.

Ac ní le paibíip apmáin atá an típ peo ag uol ap áſatú. Tá tíopta ann a bfuil aipſeac agur óp ionnta, agur tá piao loſta. Tá amm na Cpíoptatí-eacá aca; ac tá incinn páſánta aca; tá a paogal agur a ugníomápta i n-áſatú uilſíó Cpíopta. Tá piao puo ag uol ap áſatú ac táio ag uol pfor. Cuipceann Murrolíní an puo peo; agur tá pé ag uéanam a uicéill ap pon mópáltaéca na uoioime.

Agur pa n-am atá teacé ip uóca sup mó an éail a bēap ap Murrolíní map ſeall ap an obair mópálta a pinne pé i paogal na uoioime na map ſeall ap an obair ptoitíſeacá a pinne pé. Tá uilſte cupéa i bpeíom i n-áſatú col-pſapá agur i n-áſatú ſac puo náipeac eile. Má éupceamuro an eaóáil agur típ ap bí eile map mēpocá i ſcomóptar peiceamuro an uipíſeacé atá eacoppa.

Ó aiprip ſeapabaloí anuar go uoi aiprip Murrolíní ní paib cáipceap uoi ap Pápa agur Riaſaltar na h-eaóáile. Uameaó a pealpa paogalta uen Pápa, agur bí pé map a beaó feara i bpióipín pan Vatican. Ní uéacatú an Pápa amac ó'n Vatican ap feaó na mbliatam rin. Cuip pé rin feapſ agur uioé-toil ap muinntip an toman éipoptatíe. Ac tá uéipeaó an pſeíl rin anoir ap páſail, buíeacá le Dia. Bí Ceip an Pápa op comáip an toman móip le fató. Bí pé map uéatſ i ſcop na h-eaóáile. Uan Murrolíní an uéatſ amac; pēíotíſ pé an ceip leip an bpápa; tá cáipceap uoi ap Pápa agur Riaſaltar na h-eaóáile anoir; tá a paoppe ag an bpápa; agur tá áſatú ap ſac Caicilíſeac pa toman.

Cé'n paſar uime é an Murrolíní peo? Feara láioip atá ann—láioip i ſcolam ap láioip i n-incinn. Incinn móip, leatán, uóman, áip atá aipe. Tá pé ſeap-éupíeac, paó-bpeactnuiſeac. Feara ſan eagla póm uime ap bí eile nó póm náipín eile atá ann. An puo a ſeipíeacann pé ann, pé an puo a uéanar pé. Ip mó an áip atá aipe ap ſníomápta ná ap foctat. Tá ſpáó aipe uá típ féin, agur tá pé ag uéanam a uicéill éun na típe rin a ápú. Tá mēar aipe ap a típ féin; agur tá mēar aipe ap Murrolíní.

Tá na faipcíní faoi pmaéct ag Murrolíní. Riaſaltar píp aonpaic atá i Riaſaltar na h-eaóáile anoir. An fató a'p bēap Murrolíní beo agur é in a taoipeac ap an eaóáil ip uóca naé mbéíó aon tpoíolúo ag teacé ó na faipcíní; ac má éapam feara lag in a áit beíó tpoíolúo, acpam—agur b'péíom coſat—pan píoſeacé.

Peiceap uol go bfuil muinntip na h-eaóáile pártat le Murrolíní anoir. Bí a uoi ag uol ap ſeúl tar éip an coſatú móip. Níor bpeíom leip an Riaſaltar peabap a éup uipí. Ní paib leip ap le páſail ac leip ap cuatú; agur ba éap amliatú é—leip ap cuatú ap ſat ap cuatú. U'éipis Murrolíní map leip ap cuatú ap ſat na h-eaóáile. Tá peabap ap an típ anoir. An peapá pé go buan?

Tá go leop uoime ann agur níl ſpáó aca uo Murrolíní; ac tá mēar ag 'eulte uime ap. Tá an eaóáil ag iappatú a háit péin a páſail i mēap na uoiópta móip—puo a ſeobap pí. Tá a pean-ſlóip, a pean-éail, a pean-cumáct ag teacé ap ap éuici, agur 'pé Murrolíní an feara a éup ap an mbeataé i éun a éap a uaint amac; agur i ſeap na h-eaóáile beíó pé com móip leip na daonib ba mó a map, a tpoio agur a u'oiuſ ap pon a uoipe.

SEAMUS Ó COISLIS.

ſeáinín nó eacétra mic m-
RIALTA. (An Seabac uo
ſſpíob) ... 1/3
máſ eailta éaóAIR. (Caiclin
hic ſeabann) ... 90.
mian a CROÍDE. (páopais óſ
Ó Conaſpe) ... 2/6
an TOBAR naomta: ORÁMA
OO PÁISTÍ. (leaplot ní
uáinlaſ) ... 90.
tuam mbeir. (miceál ó
muicé) ... 1/-
níſeacé ué. (miceál ó muicé) 1/-

máire ní RAſALLAIS.

Uoiotóip leabap.

87. Sp. Uac na Umpéiſe,
áé CLIAÉ.

AN MHAIT LEAT £5.000.000 A CHOINNEAL IN EIRINN.

Beipio ſaeit na h-éipeann an capm
móip rin aipſíó ſac blian uo ſeán
Uirde i ngeall ap aipſeac Uppatáip,
ap lopeat, ap ſionóipe agur ap
ſaogal uoime, agur caillínt éapit
u'éipinn ípeat £80 ap ſac £100 uo
rin.

An Gaedheal - Chomhlucht Taighde um Urradhas Nai- siunta, Teoranta

(The Irish National Assurance Co. Ltd.)

ARDOIFIG—30 FAITHCHE AN

CHOLAISTE, ATH CLIAH, Spáio an Mapſatú, Saillim.

UILLIAM P. O H-UGIN,
SRÁIO LIAM, Saillim. 7
baile áta na RÍOſ

Uoiotóip uſtoarásac ſluais-
teán mic ſiolla ariatá.
Deasuiſtear ſac SORT ſluais-
teán, na mīreanna a uameas
le aibléis agus eile.

TRUCAIL AR LEIT i ſcomáip
ſluaiſteán a briſtear
ó baile 7pl.

Cló-buaitceap ap fon na bfoillpíſ-
teóipí ag an "ſConnaéct Tribune,"